

Pedagogické výzvy 21. století

Prostředí výchovy a vzdělávání se stále proměňuje. Potřeba přizpůsobivost se stále zrychluje. Historicky - od pomalých změn až po stále rychlejší změny. Příklad: starší učitel, který se narodil do prostředí - kdy vládla elektrifikace, v raném pracovním věku prožil nástup počítačů (mobilů, digitalizace...), ve středním pracovním věku se dostal do průmyslu 2.0 (internetového světa) a nyní se má přizpůsobit věku AI.

Jak dlouhý je vývoj lidstva? Lze to zjednodušit na desetitisíce let naší civilizace. Vždy se jedna generace snažila "vychovat" potomky pro dobu jakou sami znali (otrokářskou, průmyslovou...), dnešní učitelé mají vychovávat pro dobu jakou si sami neumí představit.

Delorsův koncept čtyř pilířů vzdělávání (4 pilíře UNESCO pro vzdělávání v 21. století)

1. učit se poznávat

- osvojit si nástroje pochopení světa
- rozvinout dovednosti potřebné k učení se

2. učit se jednat

- naučit se tvořivě zasahovat do svého životního
- přírodního
- a společenského prostředí

3. učit se být

- porozumět vlastní osobnosti

4. učit se žít společně

- umět spolupracovat s ostatními
- moci se podílet na životě společnosti
- nalézt v ní své místo

Z Delorsových požadavků vznikly "**Kompetence pro Evropu**"

UČENÍ

- Být schopen využívat zkušenosti
- Dávat věci do souvislostí a organizovat poznatky různého druhu
- Organizovat svůj učební proces
- Být schopen řešit problémy
- Být zodpovědný za své učení

OBJEVOVÁNÍ

- Zvažovat různé zdroje dat
- Radit se s lidmi ve svém okolí
- Konzultovat s experty
- Získávat informace
- Vytvářet a pořádat dokumentaci

MYŠLENÍ, UVAŽOVÁNÍ

- Chápat kontinuitu minulosti a současnosti
- Nahlížet aspekty rozvoje společnosti kriticky
- Být schopen se vyrovnávat s nejistotou a komplexností situací
- Účastnit se diskusí a vyjadřovat vlastní názor
- Vnímat politický a ekonomický kontext ve vzdělávacích a pracovních situacích
- Hodnotit sociální chování související se zdravím, spotřebou a prostředím
- Vážít si umění a literatury

KOMUNIKACE

- Rozumět a hovořit více jazyky
- Být schopen číst a psát ve více jazycích
- Být schopen mluvit na veřejnosti
- Obhajovat a argumentovat vlastní názor

Rozšiřující učivo

Rychlost změn může vypadat jako tzv. krysí závod. Čím rychleji reagujete na tempo, tím více se zvětšují nároky na rychlost.

Jak s tím pracovat? Lze zpomalit rychlost změn? Co se stane když přestanete “běžet”?

Učitel

Musí u sebe aplikovat Delorsův model. V 19. - 20. století byly děti prázdné nádoby kam se vložily informace. Učitel měl knihu, nebo znalosti, a ty předával (nejčastěji diktoval) dětem. Nyní má znalosti AI. Učitel nemá ani 1% znalostí AI. AI však nemá ani z 1% vyřešen smysl své existence, smysl svého “učení”. Pro AI je učení mechanická věc. Tuto minutu španělština, příští minutu švédština - ale není z toho radost. Je to jako když do prázdné nádoby nasypete nějakou náplň.

Učitel musí být oproti AI člověkem. Pracovat se smyslem své existence. Učit se poznávat, jednat, být a žít společně.

Škola

Škola byla místo (klášterní, obchodní, státní) předávání znalostí. Dnes jsou znalosti v cloudu. Škola byla zároveň vždy místem socializace (porozumění víře, obchodu, nacionalitě). Dnes by měla být místem interiorizace lidství.

Děti

Děti tu byly vždy. Jejich obraz se však výrazně změnil až na přelomu 19. a 20. století. 20. století bylo nazýváno stoletím dítěte. Problematika týrání dětí (CAN) popsána až r. 1962. Do té doby byly děti spíše “prostředky” na pastvu dobytka, sňatkovou politiku...

Děti se staly rovnocennými partnery na cestě ke smyslu existence. Mají své slabé stránky a své silné stránky.

Rodiče